

ชื่อสมุนไพร กากหลง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Bauhinia acuminata* L.

ชื่อสามัญ Snowy orchid tree, Orchid tree

ชื่อท้องถิ่น เสี้ยวน้อย (เชียงใหม่)ม โยธิกา (นครศรีธรรมราช), กากแจ้กูโต (มลายู-นราธิวาส), ส้มเสี้ยว (ภาคกลาง)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มขนาดเล็ก สูงต้นประมาณ 1-3 เมตร เปลือกลำต้นเรียบสีน้ำตาล กิ่งอ่อน

และยอดอ่อนมีขนสีขาวปกคลุม ส่วนกิ่งแก่ผิวค่อนข้างเกลี้ยงและไม่ค่อยมีขน ต้นกากหลงเป็นพันธุ์ไม้ที่มีอัตราการเจริญเติบโตปานกลาง เจริญเติบโตได้ดีในดินร่วนที่ระบายน้ำได้ดี ชอบความชื้นปานกลางและแสงแดดแบบเต็มวัน ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการตอนและการเพาะเมล็ด ถ้าปลูกจากเมล็ดจะใช้ระยะเวลาประมาณ 2-4 ปีจึงจะออกดอกและติดฝัก

ใบ ใบเดี่ยวออกเรียงสลับ ลักษณะของใบเป็นรูปรีกว้าง ปลายใบเว้าลึกเข้ามาเกือบครึ่งใบ ทำให้ปลายแฉกสองข้างแหลม แยกเป็น 2 พู โคนใบมนเว้าเป็นรูปหัวใจ ส่วนขอบใบเรียบ ใบมีขนาดกว้างประมาณ 9-13 เซนติเมตรยาว 10-14 เซนติเมตร แผ่นใบเป็นสีเขียวอ่อน มีเส้นใบออกจากโคนใบประมาณ 9-10 เส้น ปลายเส้นกลางใบมีติ่งเล็กแหลม เส้นใบสีเขียวสด หลังใบเรียบเกลี้ยง ส่วนท้องใบมีขนละเอียดสีขาว ก้านใบยาวประมาณ 3-4 เซนติเมตร ส่วนหูใบลักษณะเรียวยาวประมาณ 1 เซนติเมตร ร่วงง่าย และมีแท่งรยางค์เล็ก ๆ อยู่ระหว่างหูใบ

ดอก เป็นช่อกระจุกแบบสั้น บริเวณปลายกิ่งประมาณช่อละ 2-3 ดอก ก้านดอกยาวประมาณ 0.5-1.5 เซนติเมตร ดอกย่อยเป็นสีขาว มีกลิ่นหอมอ่อน ๆ โคนก้านดอกมีใบประดับขนาดเล็กประมาณ 2-3 ใบ ลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมเรียวยาวแหลม ส่วนดอกมีลักษณะตูมเป็นรูปกระสวย ยาวประมาณ 2.5-4 เซนติเมตร เมื่อดอกบานเต็มที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 5-8 เซนติเมตร ดอกมีกลีบสีขาว 5 กลีบ ขนาดไม่เท่ากัน ลักษณะเป็นรูปวงรีหรือรูปไข่กลับ ปลายกลีบมน โคนสอบ กว้างประมาณ 2 เซนติเมตรและยาวประมาณ 4-6 เซนติเมตร ส่วนกลีบเลี้ยงเป็นสีเขียวมีกลีบ 5 กลีบติดกันคล้ายกาบ กว้างประมาณ 1-1.8 เซนติเมตร ยาวประมาณ 2.5-4 เซนติเมตร ปลายกลีบมีลักษณะเรียวยาวแหลมและแยกเป็นพูสั้นสั้น ๆ 5 เส้น ดอกมีเกสรเพศผู้ 10 ก้าน ก้านชูอับเรณูแต่ละก้านจะยาวไม่เท่ากัน มีขนาดตั้งแต่ 1.5-2.5 เซนติเมตร อับเรณูเป็นสีเหลืองสด ลักษณะเป็นรูปขอบขนาน ยาวประมาณ 3-5 มิลลิเมตร และมีเกสรเพศเมียอยู่ระหว่างกลาง 1 ก้าน มีขนาดใหญ่และยาวกว่าเกสรเพศผู้ ก้านชูเกสรเพศเมียจะยาวประมาณ 1 เซนติเมตร รังไข่รูปขอบขนาน ยาวประมาณ 6-8 มิลลิเมตร ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 1-2 เซนติเมตร และยอดเกสรเพศเมียมีลักษณะเป็นแผ่นกลมสามารถออกดอกได้ตลอดทั้งปี

ผล มีลักษณะเป็นฝักแบน มีความกว้างของฝักประมาณ 1-1.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 9-15 เซนติเมตร ขอบฝักเป็นสันหนา ส่วนปลายฝักและโคนฝักสอบแหลม ปลายฝักมีติ่งแหลม ยาวประมาณ 8 มิลลิเมตร ขอบของฝักเป็นสันหนา ฝักอ่อนเป็นสีเขียว เมื่อแก่จะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล ในแต่ละฝักมีเมล็ดประมาณ 5-10 เมล็ด เมล็ดมีขนาดเล็กแบนหรือเป็นรูปขอบขนาน โดยฝักจะแก่ในช่วงเดือนกันยายนถึงเดือนธันวาคม

การนำไปใช้ประโยชน์

ชาวเขาจะนิยมใช้ยอดอ่อนมารับประทาน ต้นกาหลงนิยมนำมาใช้ปลูกเป็นไม้ประดับกลางแจ้งในบริเวณอาคารบ้านเรือน และใช้ปลูกตามที่สาธารณะ อาจปลูกแบบเดี่ยว หรือปลูกเป็นกลุ่ม มีดอกสีขาวสวยงามและมีกลิ่นหอม ออกดอกตลอดปี และชาวจีนมักปลูกต้นกาหลงไว้เป็นไม้ประจำบ้าน ด้วยเชื่อว่าต้นกาหลงเป็นไม้มงคลให้คุณแก่เจ้าของบ้าน

สรรพคุณทางยา

1. ใบใช้รักษาแผลในจมูก
2. ดอกช่วยลดความดันโลหิต
3. ดอกช่วยแก้เลือดออกตามไรฟัน
4. ดอกแก้อาการอาเจียนเป็นเลือด
5. ดอกและรากช่วยแก้อาการปวดศีรษะ
6. ต้นช่วยแก้ลักปิดลักเปิด

เอกสารอ้างอิง

เมตไทย. (2563) กาหลง. สืบค้น 31 มีนาคม 2565, จาก <https://medthai.com/กาหลง/>